

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 27 mars 1941 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

I en den 7 mars 1941 dagtecknad proposition, nr 145, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, under punkterna 1 och 2 framlagt förslag angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

1:o.

E. o. tjänstemannen vid lotsverket Erik August Alms änka. Under punkten 1 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att e. o. tjänstemannen vid lotsverket Erik August Alms änka Alfhild Maria Alm, född Lindqvist, må från och med den 1 januari 1941 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Alm var född den 8 oktober 1893 och avled den 29 december 1939;

att han, som den 12 februari 1913 anställdes såsom lotslärling vid Öregrunds lotsplats, i vilken egenskap han under vissa tider jämväl fullgjort tjänstgöring såsom lots, den 17 juni 1925 förordnades att uppehålla en lotsbefattning vid samma lotsplats och samtidigt antogs till e. o. tjänsteman vid lotsverket;

att han från och med den 1 juli 1935 erhöll avsked ur tjänst på grund av sjukdom;

att han i sin egenskap av e. o. tjänsteman förutom lotslott enligt gällande bestämmelser åtnjöt avlöning enligt 5 lönegraden i den i 5 § avlöningsbestämmelserna den 30 november 1922 för icke-ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten införda löneplanen, vilken lönegrad motsvarar lönegrad Eo 7 enligt nu gällande bestämmelser;

att han efter avgång ur tjänst intill sin död uppbar sjukpension jämlikt civila tjänstepensionsreglementet med 1,368 kronor för år, motsvarande sjuttiofem procent av för honom gällande pensionsunderlag;

att han vid sin död efterlämnade änkan Alfhild Maria Alm, född Lindqvist, vilken är född den 20 januari 1899 och med vilken han ingått äktenskap den 27 november 1926:

samt att bouppteckningen efter Alm utvisade en behållning av omkring 900 kronor.

Enligt ett för änkefru Alm den 16 februari 1940 utfärdat läkarintyg lider hon av hjärtsjukdom, som menligt inverkar på hennes framtida försörjningsmöjligheter. I ett för henne den 22 maj samma år utfärdat läkarintyg uttalas, bland annat, att hennes arbetsförmåga på grund av hjärtfel och neurastheni närmast borde betraktas såsom nedsatt till hälften av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan ävensom att nedsättningen i arbetsförmågan är av varaktigt beskaffenhet.

Då Alm erhållit avsked före ikraftträdandet den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet, hade han vid avskedet icke hunnit förvärva familjepensionsrätt. Hans änka är sålunda icke berättigad till familjepension enligt sagda reglemente. Alm hade heller icke sådant delägarskap i offentlig eller enskild pensionskassa eller annan dylik inrättning, som kunnat medföra pensionsrätt för änkan.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Extralotsen vid Oskarshamns lotsplats Nils Eugen Julins efterlevande. Under punkten 2 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att extralotsen vid Oskarshamns lotsplats Nils Eugen Julins änka Sonja Linnéa Maria Julin, född Sjöström, och makarna Julins dotter Brigitte må — utöver dem av lotsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten tillerkända livräntor — från och med den 1 januari 1941 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära, änkan en årlig pension av 444 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt dottern ett årligt uppfostringsbidrag å 180 kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder; skolande härvid iakttagas den änkefru Julin genom Kungl. Maj:t:s beslut den 19 juli 1940 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Julin var född den 13 september 1906;

att han den 27 oktober 1939 omkom genom drunkning under tjänstutövning;

att han antogs till lotslärling vid Oskarshamns lotsplats den 20 december 1922 och efter år 1930 avlagd lotsexamen nämndes till extralots den 7 februari 1931;

att han senast tjänstgjorde såsom båtiträde vid Oskarshamns lotsplats med avlöning enligt 5 lönegraden i den i civila icke-ordinariereglementet upptagna löneplanen för extra tjänstemän (Ex);

att han vid sin död efterlämnade änkan Sonja Linnéa Maria Julin, född Sjöström, vilken är född den 4 augusti 1903, och en dotter Brigitte, född den 4 maj 1935;

att lotsstyrelsen jämlikt förordningen den 22 oktober 1909 (nr 125) angående ersättning åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänsteutövning ljugit döden, samt Kungl. Maj:ts brev den 10 juni 1921, innefattande bestämmelser angående förhöjning av i nämnda förordning stadgade ersättningsbelopp, tillerkänt änkefru Julin en årlig livränta av 360 kronor ävensom makarna Julins dotter en årlig livränta av 180 kronor till dess hon uppnår 15 års ålder;

att riks försäkringsanstalten jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete tillerkänt Julins efterlevande årliga livräntor, att utgå till änkefru Julin med 750 kronor samt till dottern med 500 kronor till dess hon uppnår 16 års ålder, dock att riks försäkringsanstalten med tillämpning av 11 § nämnda lag föreskrivit, att livräntebeloppen skola minskas med nyss omförmälda jämlikt lotsstyrelsens beslut utgående ersättningsbelopp;

att Julin icke efterlämnade nämnvärda tillgångar;

samt att änkefru Julin icke äger egna tillgångar och saknar anställning, varför hon för sitt uppehälle är beroende av vad hon av statsmedel kan erhålla i understöd i anledning av mannens frånfälle.

I skrivelse den 30 januari 1940 har *lotsstyrelsen* hemställt om utverkande åt Julins efterlevande av årliga understöd — utöver från lotsstyrelsen och riks försäkringsanstalten utgående livräntor — med 600 kronor till änkan och med 180 kronor till makarna Julins dotter, att utgå från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Till stöd för sin förevarande framställning har lotsstyrelsen anfört följande:

Lotsstyrelsen finner med hänsyn till arten av Julins tjänstgöring samt tjänstgöringstidens längd det synnerligen otillfredsställande, att Julins änka och dotter allenast erhålla gottgörelse i enlighet med reglerna i olycksfallsförsäkringslagen. Julin hade vid sin död varit anställd i lotsverkets tjänst närmare 17 år. Under sin anställningstid hade Julin visserligen i olika omgångar åtnjutit tjänstledighet under sammanlagt 6 år 4 månader. Av nämnda tid hade Julin emellertid använt 4 år 2 månader för egen utbildning, varvid han genom tjänstgöring ombord å fartyg inom handelsflottan förskaffat sig ytterligare praktisk utbildning och erfarenhet inom sjömansyrket, vilket är av stor betydelse för fortsatt tjänstgöring vid lotsverket.

Julins befodringsutsikter inom lotsverket voro sådana, att han senast den 1 maj 1940 kunnat påräkna erhålla extralotsbefattning enligt stat och ett år därefter bliva antagen till e. o. tjänsteman i lönegrad Eo 7. Genom en sådan befodran skulle Julin vunnit rätt till familjepension för sina efterlevande. För e. o. tjänsteman i lönegrad Eo 7 utgör full familjepension för änka 900 kronor jämte för ett barn 450 kronor. Då livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen och förenämnda 1909 års förordning få åtnjutas vid sidan av enligt allmänna familjepensionsreglementet utgående familjepension med undantag av ett belopp motsvarande 120 kronor jämte det å familjepensionen utgående rörliga tillägget, skulle Julins efterlämnade maka och dotter, därest han vunnit befodran till e. o. tjänsteman, sålunda ha erhållit familjepension och livräntor till ett sammanlagt årligt belopp av 2,480 kronor (1,350 + 1,250 — 120; rörliga tillägget å familjepensionen inverkar icke på slutsumman på grund av reduktionsregeln i 11 § olycksfallsförsäkringslagen).

Genom beslut den 19 juli 1940 har *Kungl. Maj:t* förordnat, att till änkefru Julin skulle av statskontoret, räknat från och med den 1 november 1939, intill dess frågan om pension åt henne och makarna Julins dotter blivit slutligt prövad, från tionde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter utbetalas understöd i efterskott för månad med 60 kronor för hennes egen räkning och 20 kronor för hennes minderåriga dotter Brigitte, åligande det änkefru Julin att, i den mån pension kunde bliva henne och dottern tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit sålunda medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna understödsbelopp.

Föredragande departementschefen har anfört.

I likhet med lotsstyrelsen och statskontoret anser jag mig med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden böra förorda, att förslag förelägges riksdagen om beviljande åt änkefru Julin och makarna Julins minderåriga dotter av årliga understöd i form av pension åt änkan och uppfostringsbidrag åt barnet, att utgå vid sidan av dem tillkommande livräntor från lotsstyrelsen och riks försäkringsanstalten. Bidraget åt barnet synes mig böra utgå enligt myndigheternas förslag, under det att understödsbeloppet för änkan skäligen torde böra bestämmas till något lägre belopp än ämbetsverken ifrågasatt, förslagsvis 444 kronor. Omräknade till s. k. ny familjepension med därå belöpande procentuellt tillägg komme vid bifall härtill understöden att uppgå till omkring 920 kronor. Inberäknat livräntorna från lotsstyrelsen och riks försäkringsanstalten komme alltså att till änkefru Julin och hennes dotter av statsmedel utgå tillhopa omkring 2,170 kronor för år. Till jämförelse må nämnas, att därest Julin vunnit befordran till e. o. tjänsteman i 7 lönegraden hans efterlevande skulle hava kommit i åtnjutande av familjepension och livräntor till ett sammanlagt årligt belopp av 2,480 kronor. De nu ifrågasatta understöden torde böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. och bestämmas att utgå från och med ingången av innevarande år.

Med hänsyn till i ärendet förekomna omständigheter finner sig utskottet böra tillstyrka bifall till *Kungl. Maj:ts* ifrågavarande framställning. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må bifalla *Kungl. Maj:ts* förevarande framställning.

Stockholm den 27 mars 1941.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 29.